

სახანაურ ფურცელი

სურათიანი ჟამატი

გაზეთის № 188

ჟამათის № 34

კვირა, 18 იანვარი 1915 წ.

მოსკოვის პეტროვო-რაზუმოვსკის სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტთან არსებულ გოსპიტალში მყოფი დაჭრილი ქართველი ჯარისკაცები; სხედან მარცხნიდან-მარჯვნივ: ივანე მარგულაშვილი, მარკოზ მარგვიშვილი, კონდრატი გერგაია და იპოლიტე სირბოლაძე, მეთორე რიგში სდგანან: მიხეილ ხერხაძე, ამბარცუმ არაქელიანი (სომეხი), სიმონ მახათაძე, აუროსიმე გველესიანი და ილია ხატიავილი. შუაში ზის სათნოების და ლეუბოვ მათეს ასული ლეპორინსკია.

პოდ. ალექსანდრე თვარაძე (დაჭრილია)

პოდ. ნიკოლოზ გეხტმანი (მოკლულია)

მ ა შ ა ს

ვაჟავ, დაჭრილი არწივის წყლული დღითი დღე მთელდება, ყვავე-ყორნებს ისევ ფრთასა სიემს და ბნელი ლაშე თენდება.
ლომის და ვეფხვის ნაშობი განა მგლად გადაშენდება?! სალი კლდის მაგარ ნაპრალზე არწივის ბუდე შენდება.
არ ეშინია ვაჟკაცსა არც ბარის, არც მთად ბორცვისა, ვისაც კი გაჰკრავს ნისკარტსა ნაგლეჯი გააქვს ხორცისა.
დიდი დგას გუბე სისხლისა, როგორც ზღვა ისე ტრიალებს; ცას შუბლი შეუჭმუხენია ლურჯად აღარა ციალებს.
დეე აივსონ ვარსკვლავნიც ცრემლითა უთვალავითა, ძირს დედამიწაც დათალხდეს, ცბიერ ქერვისავით შავითა.
იგლოვოს, გული მომიკლა! ტირილით, გინდა ვიშითა, ჯაბანი კაცის სიცოცხლე სიკვდილს ვერ იხსნის შიშითა.
გმირ ვაჟკაცს როდი შეშვენის მტრობა და ომი ქურდული, პირდაპირ უნდა დაეცეს როგორც დავითის შურდული.
ელვის სისწრაფით ასრულდეს, მოხდეს რაც მოსახდენია, ბრძოლაში გულდაგულობა ვაჟკაცის მოსახდენია.

შიო მღვიმელი.

პოდ. ნაკოლოზ კინწურაშვილი (დაჭრილია)

პრაპ. ივანე ახალკაცი (დაჭრილია)

ჯ.-კ. დავით კავსაძე (დაჭრილია)

ჯ.-კ. მანაველ კვანტრიშვილი (დაჭრილია)

ჯ.-კ. არტემ ბარკია (უკვალოდ დაიკარგა)

ჯ.-კ. ალექ. გადახაბადი (დაჭრილია)

ჯ.-კ. მიხა ცულიკაშვილი (დაჭრილია)

ჯ.-კ. ივანე ჯიმშეიშვილი (დაჭრილია)

სალომეს ოჯახი

პიესა სამ მოქმედებად

(იხ. სურათებიანი დამატება № 33.)

სალომე ეს არის და ეს?

გიორგი. ჰო, ჩემი სიტყვა უცვლელია.

სალომე. ბიჭო! სიცოცხლის უკანასკნელ წუთებს ნულარ მიმხამავ მაინც, სულ ერთია დღეს თუ ხვალ საკვდილი წამიღებს. შეიბრაღე შენი პირში ვაჟი, ან ეს ერთად-ერთი და, რომელიც ლამის ჩამოაღნოს თქვენზე ფიქრმა.

გიორგი. ჩემი დარს მოპაეული გამოკვეულია, ჩემ შვილს მე თუ არ ვეყოლები, დაიფარავს ჩემი სიმართლე.

სალომე. ვაჰი, ჩემს სიბერეს!

გიორგი. დედა! ისე ხარ ატეხილი, რომ შენისაეჭვო აცუნცრუკება, ადრე იქნება თუ გვიან, ვიცა შემარცხვენს და, თუ გული არ გითქენს, მოიღე მოწყალება და ბარემ დროზე დაბინავდი იმასთან. ისიც შვილია, მაგის უფლებას მე შენ ვერ წაგართმევ. (გადის აივანზე და ბოლთასა სცემს).

სალომე. გამოგზარდე, კაცად გაგზადე და ეხლა, რალა თქმა უნდა, დაცინვის ღირსიცა ვარ.

გიორგი (შემოდის და კარებთან გაჩერდება) დედა! რა ბედნიერი კაცი ვიქნებოდი, რომ შეგედლოს ჩემს გულში ჩამოხედვა. შენ მინათებდი ცხოვრების გზას კელაპტარივით, მე კი ვერაფრით გაგახარე, მაგრამ რაც უნდა უმადური იყო ჩემით, ერთი რამ კი მიმიძღვის შენს წინაშე, სახელდობრ ისა, რომ ჩემი სიგლახით, ერთხელაც არ გამიწითლებიხარ.

სალომე. (მოთქმით მიდის ოთახისკენ) იტირეთ, ხალხნო, უბედური სალომე, იტირეთ! (გადის).

გიორგი. (პაპიროს მოუკიდებს, ტატესაც უთავაზებს) ტატე, ჩვენი სახლის სახურავი ხომ შეაკეთეს?

ტატე. რათახანია.

გიორგი. ცხენი ხომ არ გაგიშვია წელს იალაღზე?

ტატე. არა.

გიორგი. (კესოს) ბარკი მზადა რალა დარჩა კიდევ გასაკეთებელი?

კესო. სახლას პატრონის გასტუმრება და უბნის ჩაბარება.

გიორგი. შინ არის თუ იცი?

კესო. რა ხანია გელოდება საწყალი. სულ აქტოკენ უჭირავს თვლი.

ჯ.-კ. სამსონ ლლონი (დაჭრილია)

ჯ.-კ. იასონ ქალიშვილი (დაჭრილია)

უნტ.-ოშვიც. ალექსანდრე ედიბერიძე (მოკლულია)

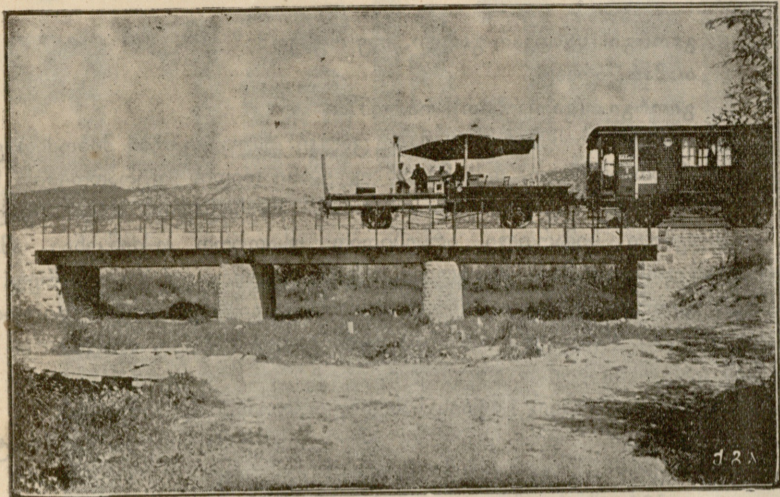

ჯ.-კ. იპოლიტე კალაღოშვილი (დაჭრილია)

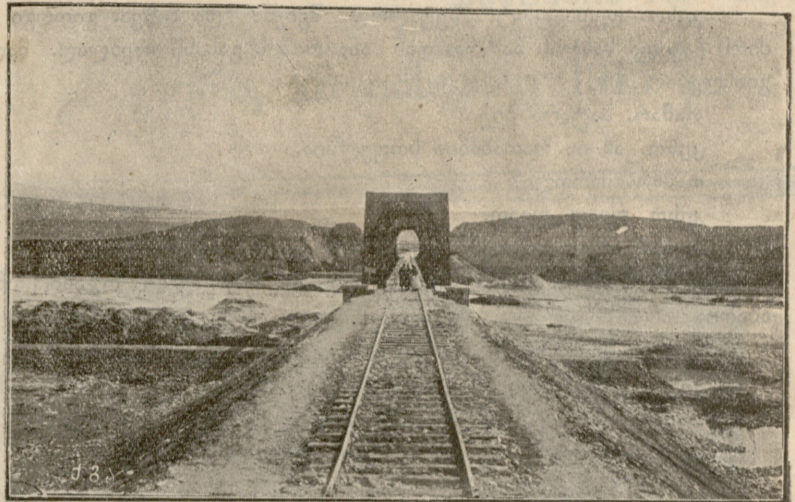

ქვაშეთის წმ. გიორგის ეკლესიის მედავითნე გიორგი ზალიკანიანი. (გარდაიცვალა 15 იანვარს).

კახეთის რკინის გზა

ივრის ხიდი

ხიდი ლაკბეზე

გიორგი. მომაგონებდი შე კაიქალო. მაშ, მე ჩავალ ძირს და ბარემ ამ საქმესაც მოვათავებ. ზეინკალმა გასაღებები ხომ მოიტანა?

კესო. ამოიტანა.

ტათე. (მიდის).

კესო. შენ საით?

ტათე. წელან ბადე! დამრჩა მისხასთან და აუტან.

კესო. არ დაიგვიანო.

ტათე. არა, არა.

გიორგი. (სამწერლო მაგიდის მუა უჯრიდან ფულს ამოიღებს და ითვლის).

კესო. სუს! (მივარდება ოთახის კარებს, ოდნავ შეაღებს).

გიორგი. რა ამბავია?

კესო. დედა, სტირის. ახ ღმერთო ჩემო! როდის მოვლდება ბოლო ამდენ მწუხარებას? როდის?! გიორგი, ჩემო კარგო, გიორგი! ნუ თუ არავითარი ხსნა არაა? ნუ თუ შენს გულში არ დარჩა თუნდ ერთი კუნჭული სიბრაღისა? მე ვამაყობ შენი ხასიათის სიმტკიცით, მაგრამ უნდა ვითხრა, არც ასეთი სიმკაცრის მომხრე ვარ.

გიორგი. კესო! საწყალ მოხუცს რა გაუმტყუნო, როცა არც შენ გებრალეები.

კესო. ეგ ყველა კარგი, მაგრამ დედას რომ რამე მოუვიდეს, მაშინ?

გიორგი. ეს მეც ვიცი და მთელი ჩემი უბედურებაც ეგაა სწორედ. ჩემი სიტყვა მაინც უცვლელია.

კესო. ღმერთო ჩემო! კუმარტების ძიების დროს აზრის ცვალებადობა ვგონებ ხშირი მოვლენაა ასეთი პროცესი ბევრ ჩინებულ მწერალს განუცდია.

გიორგი. მართალია, მაგრამ იმათ საქციელს გულწრფელობა ედღვა სარჩულად და არა თვისი პიროვნების ასეთი წარმოდგენილი უარისყოფა რალაც ნასუფრალის გულისათვის. არა კესო, მე შენ დღეს ვერ გცნობ. (მიდის სახლის პატრონისას. კესო კი დედასთან შედის).

მცირე პაუზა.

შემოდინ თამარ აბულაძე და ლეო

თამარ. (შემოიღებარაკებს) ყმაწვილო, არ მესმის სწორედ რას ჩამციებინართ. ღმერთია მოწა მე მე, თქვენთვის არა დამიშავებია რა.

ლეო. თამარ! თქვენ უსათუოდ უნდა მითხრათ მიზეზი ასეთი გულ-აცრუებისა, გესმით, თამარს, უსათუოდ. ამის ასე მიფუჩეჩება ყოვლად შეუძლებელია. აშკარაა ჩვენ შორის რალაც კიდევ დარჩა უთქმელი და რაც ადრე გამოვარკვევთ, მით უკეთესი. თამარ, ჩემო სიცოცხლე! ჩემო ანგელოზო! რა გემართებათ? რად გამირბინართ? რად მაუბედურებთ?

თამარ. ყურადღებით მომისმინეთ და გთხოვთ კვლად ნულარ მომაბეზრეთ თავს. იცოდეთ ეს განმარტება იქნება პირველი და უკანასკნელი. ერთ დროს მართლაც მომწონდით, და ალბად ამ გარემოებას თუ ჩაუსახავს თქვენში იმედის სხივი. მაგრამ რაკი იმ უცბად მონაბერ გრძნობას მერე გაღრმავება არ ელირსა, რა თქმა უნდა ისევ მალე ჩაჰჭრა და გაიყინა.

ლეო. გაიყინა?

თამარ. დიდ.

ლეო. ჰმ! ჩემი ძმისადმი ფრონტის გამოცვლა რას მივაწერო? თუ არა ვაცდები, თქვენ იმას არა სწყალობდით?

თამარ. რა ვუყოთ მერე. არ ვიცნობდი კაცს, სხვათა ჩაგონებამ მე ის მართლაც შემაძულა, ისე ზეზურად, რადგანაც იმასა ვთვლიდი მამაჩემის დაღუპვის მიზეზად, მაგრამ როცა ახლოს გავეცანი საქმეს, სულ სხვა სურათი გადამეშალა თვალწინ. ერთი შეხედვით მართლაც რომ გასაოცარია ყოველივე ეს, ისე კი სრულიად ჩვეულებრივი მოვლენაა. თქვენ ანგარების გულისათვის მიატოვეთ მშობლიური ბუდე, მე კი საკუთარს შეგნებით და ალოოთი... წარმოიდგინეთ, ლამის შევიყვარო იგი და თვისად გავიხადო.

ლეო. მით უმეტეს, ის ხომ ძლიერი პიროვნებაა.

თამარ. აქ დასაცინი არა არის რა. ძლიერი პიროვნება ჩემი ოცნება იყო მუდამ.

ლეო. თქვენ ის გიყვართ?

თამარ. ეს რა თქვენი საქმეა.

ლეო. ჰოო?!... ახია ჩემზე. იმ დიდი მსხვერპლის შემდეგ ეხლა ყველაფერს მემართლები.

თამარ. არ მესმის, რომელ მსხვერპლზე ბრძანებთ.

ლეო. ის საქმე ჩავიდანე მხოლოდ თქვენთვის. თუ მამათქვენი ცოცხალი და წელ-მომაკრებულა, მიძაღლოდეთ შე, თორემ...

თამარ. თორემ რა?

ლეო. თორემ ისე, ვისთვის რა საჭირო იყო დრომოქმული მოხუცის ყალბი აზრები. (გესლიანად იცინის).

თამარ. ფუ, რა გათახსირებია. ღმერთო ჩემო! ნუ თუ ეს ის ლეოა, ვისზედაც მე ოდესღაც ისე ტკბილად ვოცნებობდი?

ლეო. (გესლიანად ხითხითებს) ნეტა ვისთვის, ან რისთვის არის საჭირო ყოველივე ეს. ან იქნებ იმისი დაღუპვაც გწაღიანთ ა? ამ მიზნით გინდათ თავი შეაყვაროთ, გაიტაცოთ და ჩვეულებრივად დაუსხლტეთ და დააცუროთ მოლიბულ გზაზე? თქვენ ხომ მუდამ გიყვარდათ დამორჩილებულის არა ადამიანური წვალება და იმათი კვნესით შორიდან გესლიანი ხითხითი, მაგრამ, შევჩებოთ კი ამდენი სიბოროტე? ფთხილად, ქ-ნო თამარ! თუ ფიქრობთ, ისიც სხვებსავით ახტუნოთ, შემეცდარი ბრძანდებით. თქვენს ჯოჯოხეთურს სიტურფეს ერთი დაკვრათაც შეეძლო გაენიავებინა ჩემისთანა სუსტი კაცების ბედნილობა, მაგრამ ის ცივი და შეუდრეკელია ვით სალი კლდე. იდეის გარეშე მისთვის არა არსებობს რა. ქალებისაც იმდენი სჯერა, რამდენიც მე შარშანდელი თოვლისა. ვინ არიან მასთან შედარებით ქალთა ცნობილი მოძულენი... ერთი სიტყვით, თქვენი დაუძლურების, თქვენი დამონების პროცესი უკვე დაიწყო, და თუ ეს არის თქვენი ბედნიერება, გზა მშვიდობისა, მეტოქე არავინაა.

თამარ. კარგი, კმარა! თქვენი ვინაობა საკმაოდ გამოირკვა. რაც შეეხება ძმის დახასიათებას ეს ტყუილია, ვერც იმას წარმოვიდგენდი, თუ ასე დაუშახტებლად შეურაცყოფდით მხოლოდ იმიტომ, რომ მე სამართლიანად უარყავი თქვენი უშინაარსობა.

კესო.

ოთახიდან.

კესო. ახ, თამარ! (ლეოს რო შეჰხედავს ღიმილი გაჰქრება).

ლეო. კესო! დედა სად არის?

კესო. ოთახში.

ლეო. (შედის მასთან).

თამარ. (დასძლევს ალღევებს) სხვა, ჩემო მეგობარო, როგორ გიკითხოთ? გადმომცეს ხვალ დილით მიდიანო და მეც გამოვეშურე რომ გისურვოთ გზა მშვიდობისა. სად არიან თქვენები?

კესო. დედა ცოტა შეუძლოდ შეიქნა და მიწვა. გიორგი კი ძირს ჩავიდა სახლის პატრონთან ანგარიშის გასასწორებლად. მალე გაიხლებათ.

თამარ. პატარა ბიჭი?

კესო. ახ ის რათახანია სოფელშია.

თამარ. მართლა?

კესო. დიად, დიად.

თემარ. მერე ვისთან? თქვენ ხომ ყველანი აქა ხართ.

კესო. იქ ერთგული ბიძაშვილი გყავს, ჩვენი ოჯახიც იმას აბარია.

თამარ. ჰოო, სჩანს შესჩვევია მათ.

კესო. დიად. შვილივით უყვართ.

თამარ. მაშ დიდ ამბებში იქნება ეხლა ყმაწვილი კაცი.

კესო. ნულარ მკითხავთ, იკლებს თურმე იქაურობას.

თამარ. რაკი გამასწრო, გთხოვთ ეს ნობათი მიირთვათ ჩემს მაგრიერ. (გადასცემს კოლოფს ლამაზად შეხვეულს.)

კესო. დიდის სიამოვნებით.

თამარ. კარგია ეხლა სოფელში.

კესო. თქვენ, განა არ წაბრძანდებით?

თამარ. ვფიქრობთ, მხოლოდ ჯერ ვერა. იცი, კესო, გადავწყვიტე მეც დავესწრო თქვენს ჯვრის წერას. რას იტყვი?

კესო. თამარ, ნუ თუ მართალია?

თამარ. მართლა.

კესო. მობრძანდით ღვთის გულისათვის. დიდათ გვასიამოვნებთ. დარწმუნებული ვარ, ჩვენი სოფლის ბუნება კაი შთაბეჭდილებას მოახდენს თქვენზე. ნამდვილი დარიალის ხეობაა, იმ განსხვავებით, რომ თერგის ნაცვლად შუაში მოჩხრიალებს ანკარა და თერგით გიქმაყის ვანის წყალი.

თამარ. მართლა?

კესო. დიად, დიად. ზაფხულობით ჩვენსა საინტერესოა. მოიყაროს თავს ჩვენი კუთხის განათლებული ახალთაობა და ისეთი ჟივილ-ხივილია რომა. თუმცა მას შემდეგ, რაც ჩვენს ქვეყანას თავს გადაჰხდა, ხალხის გუნება ცოტა არ იყოს სამგლოვიაროა, მაგრამ შედარებით კაეშანი თან და თან ნელდება და საბედნიეროდ ხალხი კვლავ იმართება წელში.

თამარ. ოქრო სადღაა?

კესო. აგერ გაიხლათ ნაცნობისას. მალე ისეც მოვა.

თამარ. ძვირფასო, კესო! მე გულწრფელად მახარებს თქვენი ბედი.

კესო. გმადლობთ. ვისურვებ, რომ თქვენიც სასიამოვნო ყოფილიყოს ჩემთვის.

(მცირე პაუზა)

თამარ. (კარში იქიბება) ახ, რა ჩინებული რამაა ეს მთაწმინდა, ნამეტნავად მთვარიან ღამეს. ეხლა კი მჯერა, თუ რატომ ვერა სთმობთ თქვენ აქაურობას.

კესო. ჰო, მთაწმინდა ჩვენი საყვარელი მიდამოა. სხვათა შორის მთაწმინდას ნიკო ბარათაშვილის სახელთანაც აქვს კავშირი. ჩვენს დიდებს აქ უყვარდა ფიქრი, განმარტობა.

(გიორგი კიბეზე დაახველებს).

თამარ. მოდის.

გიორგი. ამას ვის ვხედავ!

თამარ. (ნაზი ღიმილით) გამარჯობათ!

გიორგი. გაგიმარჯოთ. (ხელს ართმევენ ერთმანეთს. უჩვენებს შეკრულ ბარჯზე) მივედივართ, მივედივართ. გშორდებით თქვენ.

თამარ. რა გაეწყობა.

გიორგი. სხვა! როგორ გიკითხოთ, როგორ არიან თქვენები? გავიგე ავადმყოფს უკეთესობა დაეტყოვო და გულით გავიხარე.

თამარ. გმადლობთ. ჯერჯერობით მართლაც არა უშავსრა.

გიორგი. ამ ზაფხულს სოფელში ხომ არ აპირებთ?

თამარ. როგორ არა, ცოტა მოგვიანებით.

კესო. თამარი დამპირდა ქორწილში გეწვევითო.

გიორგი. ნუ თუ მართლა?

თამარ. დიად.

გიორგი. მოხარული ვარ, დიდათ მოხარული ვარ. აბა ეხლა თქვენს მომავალ გეგმაზე მიახებთ რამ. ჩემს რჩევას ხომ არ უღალა-

ტეთ? კესო! თამარი აგრონომიული განათლების მისაღებად საზღვარგარეთ მიემგზავრება.

კესო. მართლა? ახ რა ბედნიერი ქალი ხართ, თამარ, რა ბედნიერი!

გიორგი. საზღვარ-გარეთ, თუ რუსეთში?

თამარ. არსად.

გიორგი. (გაოცებით) რატომ?

თამარ. არის მიზეზი. ამაზე ცალკე. ეხლა კი ნება მიბოძეთ ერთი რამ მოგახსენოთ: თქვენი თხზულებანი დიდის ყურადღებით წავიკითხე და დავრწმუნდი, რომ მიუხედავად ზოგი ყალბი ადგილებისა სიმართლე არსებითად უსათუოდ თქვენკენაა. ამიერიდან გთხოვთ მეც მივულოთ თქვენს გულწრფელ მოკავშირედ.

გიორგი. იცოდეთ, ჩემთვის ეს დიდი ზნეობრივი ჯილდოა. გმადლობთ! (ხელს უჭერს) აბა, კესო! მიდექ-მოდექი, მოგვართვი თუ რამ გაგვაჩნია ღვთის მოცემული.

კესო. ეხლავე. (შედის სასადილო ოთახში და აწყობს).

გიორგი. (თამაროს) აბა ეხლა მაინც მითხარით, თუ რატომ გადასთქვით საზღვარ-გარედ წასვლა?

თამარ. (სერიოზულად) არის ერთი გარემოება, რომელიც მიშლის ხელს.

გიორგი. რა გარემოება?

თამარ. სოფელში რომ გეწვევით, მაშინ გეტყვით.

გიორგი. როგორც ვხედავ, თქვენ აღარ ხუმრობთ, ა? დავიჯერო მართლა მოსდინხართ?

თამარ. მართლა, მაგრამ თუ თქვენ არ გესიამოვნებათ, შემოდლიან დავრჩე.

გიორგი. ქ-ნო თამარ! აბა რას ამბობთ? პირიქით უზომოდ მიხარიათ. უფრო მეტსაც გეტყვით, თქვენთან ახლოს ხშირად ყოფნა რალაც მოთხოვნილებად გადამექცა ამ ბოლო დროს და არ ვიცი, კი რას მივაწერო.

თამარ. რას იტყოდით, რომ მეც მაგას განვიცდიდე?

გიორგი. რას ვიტყოდით?

თამარ. დიად. სთქვით თქვენებური პირდაპირობით. იცოდეთ მაგ პასუხისაგან ჩემთვის ბევრი რამაა დამოკიდებული.

გიორგი. მართლა?

თამარ. ვფიცავ სინილისს.

გიორგი. ჩემი ბედნიერება უზომო იქნებოდა.

თამარ. (გაბრწყინებული) ახ გიორგი, ჩემო გიორგი!

გიორგი. ქ-ნო თამარ! ეს რას ნიშნავს?

თამარ იმას, რომ თამარმა დაჰკარგა თვისი ნება და გათაყვანებს შენ მთელი თავისი არსებით. თუ ჩემი სიყვარული მართლაც მოგიტანს ბედნიერებას და შენს პირად ცხოვრებასაც საკეთილოდ წარმართავს, აბულაძინათ თამარი მზადაა ენაცვალოს გიორგი მარგალიტაძეს. (ხელებს გაუწვდის).

გიორგი. ახ რა მუსიკაა, რა ტკბილი მუსიკაა! (დაეწაფება თამარის ხელებს და ჰკოცნის) ძვირფასო ჩემო! ძვირფასო ჩემო!

(ამ სცენას ლეო შეოასწრებს. ოთახის კარებშია გაჩერებული და როცა გიორგი თამარს ხელზე აკოცებს.

ლეო. (დაცინვით ჩაიხარხარებს). ახალგაზრდები ლაღობენ.

თამარ. (შეკრთება) ახ!

გიორგი. ეს რა ამბავია? მოწყალეო ხელმწიფე! თქვენ აქ რა გინდათ?

ლეო. უკაცრავად, მე მხოლოდ დედას სანახავად მოველი.

გიორგი. დედის ნახვა შეგიძლიანთ სადაც, გნებავთ, მხოლოდ არა ჩემთან. მიბრძანდით! თქვენ აქ მეტი ხართ.

ლეო. (მიდის თვალების ბრიალით) ძალიან კარგი, მეხსომება.

ხალმე. (ოთახის კარებში დგას).

კესო. (სასადილო ოთახის კარებს მოადგება).

გიორგი და თამარი. (ხელი-ხელს ჩაკიდებულნი დგანან).

(ლეოს გასვლისას შემოდინან ოქრო და ტატე ბადით).

ოქრო და ტატე. რა ამბავია, რა მოხდა?

ფ ა რ ღ ა .

ტ რ რამიშვილი.